

وحید عظیم‌نیا

دبیر گروه اقتصاد

مسیر تحقیق اقتصاد مبتنی بر دانش، راه امیدوارکننده‌ای را برای ایران فراهم می‌کند تا از سرمایه انسانی خود بهره‌بردار شود و نوآوری را تقویت و فرصت‌های جدیدی را برای رشد و شکوفایی باز کند. با توانمندسازی مردم و

نخبگان برای مشارکت در جهش تولید از طریق شرکت‌های دانش‌بنیان، ایران می‌تواند مسیری را به سوی آینده اقتصادی رقابتی، پویا و پایدار ترسیم کند. در صفحه پیش‌رو نقش شرکت‌های مردمی اقتصاد دانش‌بنیان را در رشد اقتصادی و مشارکت نخبگان در توسعه صنعتی کشور بررسی کرده‌ایم.

✎ فراسو

مشارکت مستقیم نخبگان در جهش تولید با محوریت شرکت‌های دانش‌بنیان

مشارکت نخبگان در توسعه صنعتی ایران از طریق شرکت‌های دانش‌بنیان برای پیشبرد رشد و شکوفایی اقتصادی ضروری است. نخبگان که اغلب دارای منابع، نفوذ و تخصصی قوی هستند، می‌توانند نقش مهمی در شکل دادن به جهت‌گیری اقتصاد و هدایت نوآوری و کارآفرینی ایفا کنند. نخبگان با سرمایه‌گذاری در شرکت‌های دانش‌بنیان می‌توانند به ایجاد فرصت‌های جدید برای رشد اقتصادی، اشتغال‌زایی و تولید ثروت کمک کنند.

نقش شرکت‌های دانش‌بنیان در جهت رشد اقتصادی را نمی‌توان نادیده گرفت. این شرکت‌ها در خط مقدم نوآوری، تحقیق و توسعه، پیشروی پیشرفت‌های فناوری و ایجاد فرصت‌های جدید برای شکوفایی اقتصادی هستند. اقتصاد مبتنی بر دانش با تولید، انتشار و کاربرد دانش در تولید کالا و خدمات مشخص می‌شود. این رویکرد دانش‌محور به توسعه اقتصادی پتانسیل ایجاد رشد پایدار و افزایش رقابت پذیری ایران در بازار جهانی را دارد.

یکی از ویژگی‌های کلیدی شرکت‌های دانش‌بنیان، توانایی آنها در جذب و حفظ استعدادها و برتر کشور است. این شرکت‌ها اغلب متخصصان، محققان و کارشناسان بسیار ماهر را به کار می‌گیرند که دانش و تخصص لازم برای توسعه محصولات و خدمات پیشرفته را دارند. با استفاده از دانش و مهارت‌های جمعی این افراد، شرکت‌های دانش‌بنیان می‌توانند راه‌حل‌های نوآورانه‌ای برای چالش‌های پیچیده ایجاد کنند که منجر به توسعه فناوری‌ها و محصولات جدید می‌گردد که باعث رشد اقتصادی می‌شود.

علاوه بر این، شرکت‌های دانش‌بنیان نقش مهمی در ارتقای کارآفرینی و نوآوری دارند. این شرکت‌ها با فراهم کردن بستری برای همکاری متفکران و مخترعان خلاق می‌توانند روند انتقال فناوری و تجاری‌سازی را تسریع بخشدند و منجر به ایجاد مشاغل و صنایع جدید شوند. این اکوسیستم کارآفرینی فرهنگ نوآوری و خلاقیت را پرورش می‌دهد که برای رشد اقتصادی و ایجاد فرصت‌های جدید برای ایجاد شغل ضروری است.

شرکت‌های دانش‌بنیان علاوه بر نقشی که در ایجاد نوآوری و کارآفرینی دارند، به توسعه سرمایه انسانی نیز کمک می‌کنند. این شرکت‌ها با سرمایه‌گذاری در تحقیق و توسعه، برنامه‌های آموزشی و ابتکارات آموزشی می‌توانند مهارت‌ها و دانش نیروی کار خود را افزایش دهند و منجر به بهره‌وری، کارایی و رقابت‌پذیری بالاتر شوند. در نتیجه، شرکت‌های دانش‌بنیان می‌توانند به ایجاد نیروی کار ماهر و با استعدادی کمک کنند که قادر به پاسخگویی به خواسته‌های اقتصاد جهانی به سرعت در حال تغییر باشد.

شرکت‌های دانش‌بنیان در تقویت همکاری و مشارکت بین دانشگاه، صنعت و دولت نیز مؤثر هستند. با ایجاد اتحادها و مشارکت‌های استراتژیک، این شرکت‌ها می‌توانند از تخصص و منابع ذینفعان مختلف برای مقابله با چالش‌ها و فرصت‌های مشترک استفاده کنند. از طریق این همکاری‌ها، شرکت‌های دانش‌بنیان می‌توانند به بازارهای فناوری‌ها و منابع مالی جدید دسترسی داشته باشند که منجر به ایجاد راه‌حل‌های نوآورانه می‌گردد که باعث رشد اقتصادی و رقابت می‌شود.

مشارکت نخبگان در توسعه صنعتی ایران برای پیشبرد نوآوری و دانش‌بنیان برای پیشبرد رشد و شکوفایی اقتصادی ضروری است. نخبگان که اغلب دارای منابع، نفوذ و تخصص قابل توجهی هستند، می‌توانند نقش مهمی در شکل دادن به جهت‌گیری اقتصاد و هدایت نوآوری و کارآفرینی ایفا کنند. نخبگان با سرمایه‌گذاری در شرکت‌های دانش‌بنیان می‌توانند به ایجاد فرصت‌های جدید برای رشد اقتصادی، اشتغال‌زایی و تولید ثروت کمک کنند.

نقش شرکت‌های دانش‌بنیان در جهت رشد اقتصادی و مشارکت نخبگان در توسعه صنعتی ایران برای پیشبرد نوآوری، کارآفرینی و شکوفایی اقتصادی حیاتی است. شرکت‌های دانش‌بنیان با بهره‌گیری از قدرت دانش، فناوری و سرمایه انسانی می‌توانند فرصت‌های جدیدی برای رشد و رقابت پایدار ایجاد کنند و در عین حال شمول اجتماعی و توسعه اقتصادی را نیز ارتقا دهند. مشارکت فعال نخبگان در حمایت و سرمایه‌گذاری در شرکت‌های دانش‌بنیان برای پیشبرد رشد اقتصادی و تضمین رونق بلندمدت ایران ضروری است.

«جوان» جایگاه شرکت‌های دانش‌بنیان را در تحقق شعار راهبردی سال بررسی می‌کند

حمایت ۷ همتی از دانش‌بنیان‌ها

دانش‌بنیان حوزه‌نفتی داشته باشد بلکه از چالش‌های اقتصادی و تحریم تجارت نفت نیز عبور کند و بتواند در فروش نفت دست برتر داشته باشد. این فقط بخشی از رویکرد مهم شرکت‌های دانش‌بنیان در توسعه صنعتی کشور و توسعه بازارهای صادراتی کشور و کمک به خنثی‌سازی تحریم‌ها بوده است و در ادامه نیز باید این رویکرد با مشارکت بیشتر نخبگان و حمایت حداکثری از حضور شرکت‌های دانش‌بنیان در توسعه صنعتی و فناوریانه کشور تداوم یابد. تجربه مشارکت مردم در اقتصاد از طریق شرکت‌های دانش‌بنیان به عنوان شهادی بر قدرت نوآوری، کارآفرینی و توسعه استراتژیک صنعت در تقویت رشد اقتصادی است. این رویکرد به جای اینکه رویکرد دلالی یا کارمند شدن را تقویت کند، با تکیه بر پرورش فرهنگ خلاقیت، همکاری و اشتراک دانش موجب تحول در نظام توسعه‌ای منابع انسانی کشور نیز خواهد شد و از همین رو شرکت‌های دانش‌بنیان در شکل‌دهی چشم‌انداز اقتصادی، پیشبرد رشد اقتصادی کشور و موقعیت‌یابی کشور ما برای موفقیت در اقتصاد جهانی و فراگیری در بخش مهمی از زنجیره ارزش جهانی که به‌طور فزاینده‌ای رقابتی است، نقش مهمی دارد. صنایع بزرگ کشور موظف هستند سریع‌تر در حوزه توسعه فناوری و تکمیل زنجیره ارزش خود و همچنین کاهش واردات تجهیزات راهبردی و استراتژیک صنعتی به سمت شرکت‌های دانش‌بنیان بروند و در حال حاضر تنها صنعت فعال در این زمینه صنعت نفت و گاز بوده است و دیگر صنایع نیز باید به سمت دانش‌بنیان شدن از مسیر حضور و توسعه مهم‌ترین بخش مردمی اقتصاد یعنی شرکت‌های دانش‌بنیان حرکت کنند.

شرکت‌های دانش‌بنیان سنگ بنای توسعه اقتصاد و هدایت منابع انسانی و فناوری به سمت رشد اقتصادی پایدار هستند. از طریق ورود شرکت‌های دانش‌بنیان به مسیر توسعه صنعتی کشور و دو محل تولیدات بار اول و همچنین توسعه فناوری در صنعت، ایران می‌تواند تأثیر تحریم‌ها را کاهش دهد، از فرار سرمایه جلوگیری و نوآوری و رقابت را در صنایع خود تقویت کند. شرکت‌های دانش‌بنیان با تمرکز بر توسعه فناوری، تقویت زنجیره ارزش صنایع و ارتقای تولید در بخش‌های راهبردی، نقش مهمی در سوق دادن اقتصادها به سمت مسیر شکوفایی و توسعه پایدار ایفا می‌کنند.

با استفاده از اقتصاد دانش‌بنیان می‌توانیم تحریم‌ها را خنثی کنیم و جلوی خروج ارز از کشور را بگیریم. دورویسکرد کلان تولید داخل تجهیزات راهبردی و تحریم شده صنایع بزرگ و همچنین توسعه فناوری و تکمیل زنجیره ارزش صنایع کشور مهم‌ترین محور تحقق مسیر دانش‌بنیان شدن اقتصاد کشور و ورود مردم و نخبگان به مسیر جهش تولید است. حضور و توسعه بیشتر شرکت‌های دانش‌بنیان در صنعت زمینه مناسبی برای رشد و تنوع اقتصادی پایدار ایجاد می‌کند. با استفاده از تخصص و خلاقیت این شرکت‌ها، کشور ما می‌تواند به‌طور مؤثری از عدم قطعیت‌های اقتصادی عبور کند، رقابت‌پذیری و افزایش دهد و فرهنگ نوآوری و کارآفرینی را تقویت کند.

■ **توانمندسازی مردم و نخبگان در جهش تولید با تکیه بر شرکت‌های دانش‌بنیان**

شرکت‌های دانش‌بنیان به‌عنوان بخشی که بیشترین مشارکت مردم و نخبگان را دارد می‌تواند به صورت هدفمند مشارکت مردم در جهش تولید و افزایش مشارکت اقتصادی را به همراه داشته باشد. از طریق اقتصاد دانش‌بنیان و شرکت‌های غیردولتی مردمی فعال در این بخش، افراد و شرکت‌ها توانمند می‌شوند تا از تخصص، مهارت و خلاقیت خود برای پیشبرد پیشرفت اقتصادی و کمک به توسعه اقتصادی کشور استفاده کنند. موفقیت شرکت‌های دانش‌بنیان در تقویت جهش تولید و افزایش مشارکت اقتصادی بر نقش حیاتی نوآوری، فناوری و توسعه صنعت استراتژیک در پیشبرد رشد اقتصادی تأکید می‌کند. با ایجاد محیطی مساعد برای رشد شرکت‌های دانش‌بنیان، کشورها می‌توانند پتانسیل سرمایه انسانی خود را

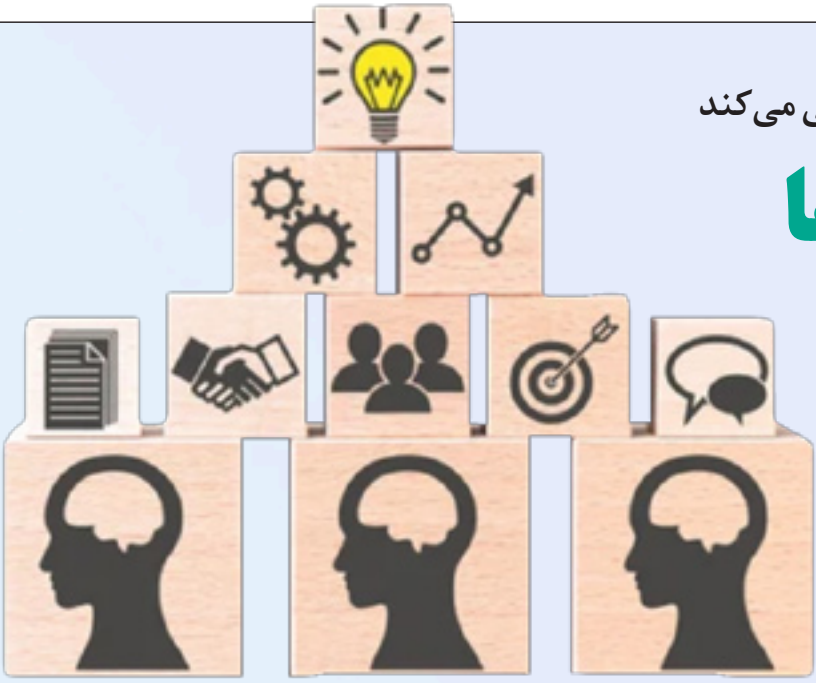
باز نمایند، فعالیت‌های اقتصادی را تحریک کنند و خود را به عنوان رهبران بازار جهانی قرار دهند.

■ **لرزم حمایت حداکثری از شرکت‌های دانش‌بنیان در جهت تحول اقتصادی**

از لحاظ تاریخی نیز شرکت‌های دانش‌بنیان نقشی محوری در ایجاد تحول اقتصادی و تقویت رشد پایدار داشته‌اند. تولیدات بار اول شاید مهم‌ترین نمود از بومی‌سازی موفق تجهیزات راهبردی با استانداردهای منحصربه‌فرد است. موفقیت این شرکت‌ها در پیشروی نوآوری، تحقیق و توسعه در گذشته نیز مسیر را برای پیشرفت‌های چشمگیری در صنایع و بخش‌های مختلف هموار کرده است که به‌طور مثال، تولید بار اول تجهیزات و فرآیند پالایشگاهی به ایران کمک کرد تا بازارهای جدید و تضمین شده را با صادرات این تجهیزات تولید بار اول شده و بازسازی پالایشگاه‌های مستهلک شده پیدا کند و به این ترتیب نه تنها درآمد آری حاصل از صادرات تجهیزات و خدمات فنی و مهندسی

و به نوعی کمک از مردم مورد توجه رهبر معظم انقلاب قرار گرفته است. اگرچه در شرکت‌های نوآور، نیروی انسانی جوان و نخبه می‌تواند تکنولوژی، خلاقیت و دانش فنی را به عرصه آورد و در مسیر رشد اقتصاد دانش‌بنیان گام بردارد، اما بدون همکاری بخش مکمل یعنی دولت، در زمینه تأمین و توسعه زیرساخت، پیشرفت‌بزرگی را شاهد نخواهیم بود.

وی در رابطه با نقش دستگاه‌های اجرایی در مسیر حرکت شرکت‌های دانش‌بنیان به سمت فناوری و تکنولوژی و در نهایت تحقق شعار مشارکت مردم در جهش تولید می‌افزاید: به نظر می‌رسد در حال حاضر زیرساخت و ضوابط لازم برای به کارگیری نوآوری شرکت‌های دانش‌بنیان از طریق دستگاه‌های اجرایی وجود ندارد و همکاری دانش‌بنیان‌ها با این دستگاه‌ها با چالش‌های زیادی همراه است. به دلیل محدودیت منابع در دسترس و عدم وجود دیدگاه نوآورانه در دستگاه‌های اجرایی، این سازمان‌ها در نقش کارفرما بلکه باید در نقش تسهیلگر ظاهر شوند و در جهت کاهش بروکراسی شرکت‌های دانش‌بنیان تلاش کنند، بنابراین برای شکل‌دهی همکاری‌های موفق تر میان اقتصاد دانش‌بنیان و دستگاه‌های اجرایی باید برای رفع تعارض منافع بین این دو بخش راهکاری اندیشیده شود.

رضا حاجی‌پور

عضو مجمع نمایندگان مازندران

سال گذشته ۴ هزار میلیارد تومان و امسال هم ۷ هزار میلیارد تومان ردیف در نظر گرفته‌ایم. به شرکت‌های دانش‌بنیان زمین و تسهیلات داده می‌شود و بعضاً صندوق حمایت از نوآوری و شکوفایی، اصل پولی را که بعضی از شرکت‌های دانش‌بنیان هزینه کردند به آنها به صورت بلاعوض بازمی‌گرداند.

وی می‌افزاید: «مردم بااندک که در معاونت علمی و فناوری ریاست جمهوری به روی همه باز است و نمایندگان هم به عنوان جتزر حمایتی می‌توانیم کنار آنها قرار بگیریم و می‌توانند به ما مراجعه کنند تا آنها را معرفی کنیم و از هر کس که توانمندی و کارآفرینی دارد، ما هر سطح سودی، حمایت و فرش قرمز برای آنها پهن کنیم. توسعه صنعتی کشور با مشارکت نخبگان ذیل حمایت و توسعه ویژه اقتصاد دانش‌بنیان محقق خواهد شد.»

حاجی پور خاطر نشان می‌کند: «استادان و مدیران صنعت و کسانی که باید مجوزها را بدهند، نباید این افراد را در راهروی ادارات خسته کنند بلکه مسئولان باید در اتاق شیشه‌ای بنشینند و مجوزات لازم را بر اساس راستی آزمایی که از قبل صورت می‌گیرد، در اختیار آنها قرار دهند.»

■ **دانش‌بنیان‌ها، مسیر مردمی نجات کشور از وابستگی**

خلیل بهرزی‌فر، عضو مجمع نمایندگان گیلان

خلیل بهرزی‌فر

عضو مجمع نمایندگان گیلان

شرکت‌های دانش‌بنیان ردیف بودجه‌ای نداشتند و مجلس بازدهم برای اولین بار ردیفی برای آنها در بودجه سنناتوی مشخص کرد و در برنامه پنج ساله هفتم توسعه هم ردیفی را مصوب کردیم که حداقل می‌تواند در دوره پنج ساله فعالیت آنها را تضمین کند. دولت هم از وجود آنها استفاده می‌کند ولی به نظر می‌رسد این استعداد و توانمندی آنها فراتر است و به مراتب هم مجلس هم دولت باید قدم‌های بیشتری را بردارد.»

وی می‌افزاید: «شرکت‌های دانش‌بنیان ردیف بودجه‌ای نداشتند و مجلس یازدهم بصری اولین بار ردیفی برای آنها در بودجه سنناتوی مشخص کرد و در برنامه پنج ساله هفتم توسعه هم ردیفی را مصوب کردیم که حداقل می‌تواند در دوره پنج ساله فعالیت آنها را تضمین کند. دولت هم از وجود آنها استفاده می‌کند ولی به نظر می‌رسد این استعداد و توانمندی آنها فراتر است و به مراتب هم مجلس هم دولت باید قدم‌های بیشتری را بردارد.»

بهرزی‌فر درباره تأکید رهبر انقلاب بر دانش‌بنیان شدن صنایع تصریح می‌کند: «مادر حوزه صنایع ضعیف هستیم و نتوانستیم صنعت کشور را متحول و روز کنیم، البته در این جهت دولت و مجلس حمایت‌هایی از حوزه صنعت کشور انجام دادند اما هنوز کافی نیست.»

وی خاطر نشان می‌کند: «صنعت در بخش‌های مختلف نیاز به حمایت‌های بیشتری دارد و ما امروز بیشتر به وجود صنعتگران خودمان در شرایط کنونی نیازمند هستیم. یکی از کارهایی که عموماً مجلس در تصویب و دولت در اجرای قانون باید به آن توجه کند، بحث ایجاد انگیزه است. مجلس قوانینی در این باره داشت و دولت هم اقداماتی داشته است اما این مشوق‌ها باید عملی شود در غیر اینصورت هرگز موفق نخواهیم شد به اهدافی که در بخش صنعت دنبال آن هستیم برسیم.»

بهرزی‌فر می‌افزاید: «من در بازدیدی که از یکی از بخش‌های یک شرکت داشتم دیدم چهار نوع موتور و قطعات هواپیما را کاملاً به صورت استاندارد تولید می‌کردند زمانی که با مدیرعامل این شرکت صحبت کردم اعلام کرد تعدادی از تخنیکانی را که خارج از کشور بودند برای این کار دعوت کرده که اقدام مهمی در شرایط کنونی کشور است.»

مدیرعامل صندوق توسعه تکنولوژی در گفت‌وگو با «جوان» مطرح کرد مردمی‌سازی اقتصاد دانش‌بنیان با رسوخ نوآوری به صنایع بزرگ ممکن است

وی تأکید می‌کند: پیشبرد اقتصاد دانش‌بنیان در سال ۱۴۰۳ و بسترسازی برای مشارکت مردم در توسعه این اقتصاد، نیازمند حذف نگاه رقابتی دستگاه‌های اجرایی دولتی نسبت به شرکت‌های دانش‌بنیان و ایجاد امید و انگیزه در نسل جوان نوآور از طریق تغییر قوانین دست‌وپاگیر و تسهیلگری هرچه بیشتر از سوی این دستگاه‌هاست.

یکی از اقدامات کلیدی مورد تأکید رهبر انقلاب، اجرای نقشه راه دانش‌بنیان شدن صنایع مبتنی بر دو محور تکمیل زنجیره ارزش و همچنین بومی‌سازی و تولید بار اول تجهیزات و فناوری‌های راهبردی صنعت به کمک دانش‌بنیان‌هاست. مدیرعامل صندوق توسعه تکنولوژی در این باره می‌گوید: در صنایعی که ساختار مدیریتی مبتنی بر دانش، سلامت اقتصادی، پایداری ساختار مدیریتی و همچنین ثبات روند نوآورانه دیده می‌شود، بخشی از نیازهای این صنایع به کمک نوآوری قابل تأمین است. بخشی دیگر از این نیازها نیز از سوی بومی‌سازی صادر در داخل تأمین خواهد شد و بخش دیگر نیازها به صورت ترکیبی از استفاده از تجربیات جهانی، بومی‌سازی و نوآوری قابل پاسخگویی است.

وی همچنین می‌افزاید: مسیر بومی‌سازی رسوخ فناوری و نوآوری در

✎ گفت‌وگو

صنایع بسیار کلیدی و مهم است. رسوخ نوآوری به صنایع بزرگ مسیر اصلی مردمی‌سازی اقتصاد دانش‌بنیان است که این مسیر در جهت رفع نیازهای فناورانه صنایع بزرگ از طریق نوآوری و همچنین تحقیق نقشه راه دانش بنیان شدن صنایع از طریق بومی‌سازی و تکمیل زنجیره ارزش، اعطای معافیت‌های مناسب در حوزه بیمه و مالیات به شرکت‌های دانش‌بنیان به وقوع خواهد پیوست.

زر نوخی با بیسان اینکه در زمینه جهش تولید دانش‌بنیان و لحاظ ابزارهای حمایتی نظیر اعتبار مالیاتی تحقیق و توسعه از سوی مجلس، بسترسازی‌های قانونی خوبی انجام گرفته و فرصت‌های مناسبی فراهم شده است، تأکید می‌کند: متأسفانه به دلایل مختلف اجرایی شدن این قوانین با سهولت همراه نبوده است. از این رو به نظر می‌رسد برای استفاده حداکثری از قوانین این حوزه، باید در کنار معاونت علمی و فناوری ریاست جمهوری، ستاد هوشمندی باهدف تسهیلگری، میان بخش‌های اقتصادی دستگاه‌های اجرایی از جمله بانک مرکزی و دانش‌بنیان‌ها ایجاد شود که این ستاد به صورت ویژه روی پیشبرد قوانین حمایت از نظام نوآوری و دانش‌بنیان تمرکز داشته باشد.